

Klimat- och näringslivsdepartementet

Elstöd till konsumenter för november–december 2022

I denna promemoria redovisas bedömningar i frågor om behandling av personuppgifter med anknytning till ett förslag om förordning om elstöd till konsumenter för november–december 2022 och en konsekvensanalys för förordningen.

Förslaget om förordning om elstöd till konsumenter för november–december 2022

Förslaget innebär följande.

Den som enligt ett avtal med ett elnätsföretag har tagit ut el från elnätet i en eller flera uttagspunkter för konsumentändamål har rätt att utan ansökan få ersättning i den utsträckning som anges i förordningen. Med elstödet avses ersättning till elanvändare för att mildra effekterna av höga elpriser. Elstödet och den administration som krävs för utbetalningen finansieras genom användning av överintäkter till följd av intäkter från överbelastning på det sätt som avses i artikel 9 i rådets förordning (EU) 2022/1854 av den 6 oktober 2022 om en krisintervention för att komma till rätta med de höga energipriserna.

En fysisk person, eller ett dödsbo efter en fysisk person, som tar ut el från ett nätföretags elnät i en eller flera uttagspunkter för konsumentändamål i Sverige (elkonsument) ska ha rätt till elstöd om

- uttagspunkten finns i något av elområdena 1, 2, 3 eller 4,
- el togs ut för förbrukning i uttagspunkten någon gång under november och december 2022, och

- elkonsumenten hade rätt att ta ut el i uttagspunkten enligt ett avtal med nätföretaget den 31 december 2022.

En elkonsument som är ett dödsbo efter en fysisk person som har avlidit den 31 december 2022 eller senare har under samma villkor rätt till elstöd.

Elstödet ska lämnas för el som har tagits ut för förbrukning under november och december 2022, till den del förbrukningen inte överstiger tre miljoner kilowattimmar för en uttagspunkt, med

- 129 öre per kilowattimme för en uttagspunkt som finns i elområde 4,
- 126 öre per kilowattimme för en uttagspunkt som finns i elområde 3, och
- 90 öre per kilowattimme för en uttagspunkt som finns i elområdena 1 och 2.

Elstöd utgår för 80 procent av den uppmätta elförbrukningen i berörda uttagspunkter under perioden november och december 2022, dvs. avdraget ska ske mot förbrukningen och inte ersättningen.

Ett nätföretag ska i fråga om uttagspunkter för konsumentändamål till Försäkringskassan rapportera följande uppgifter som behövs för att besluta om elstöd:

- uppgift om mängden el som tagits ut för förbrukning i uttagspunkten under november och december 2022,
- uppgift om den elkonsument som hade rätt att ta ut el i uttagspunkten enligt ett avtal med nätföretaget den 31 december 2022, med angivande av namn, organisations-, person- eller samordningsnummer och faktureringsadress, och
- uppgift om i vilket elområde uttagspunkten finns, och
- anläggningsidentitet.

Försäkringskassan får besluta om när och i vilket format uppgifterna ska lämnas.

På begäran av Skatteverket ska Försäkringskassan lämna de uppgifter om beslut i ärende enligt förordningen som behövs för Skatteverkets kontroll eller beslut enligt skatteförfarandelagen (2011:1244).

Försäkringskassan prövar frågor om elstöd.

Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) ska på begäran lämna Försäkringskassan de uppgifter som behövs för att kunna genomföra kontroller och säkerställa korrekta utbetalningar. Pensionsmyndigheten ska på begäran lämna ut kontonummer till elkonsumenter för att Försäkringskassan ska kunna betala ut elstöd direkt till ett bankkonto.

I ärenden om att lämna elstöd tillämpas inte 25 § förvaltningslagen (2017:900).

En mottagare av elstöd är återbetalningsskyldig om ersättningen har bestämts felaktigt eller med för högt belopp och mottagaren skäligen borde ha insett detta.

Behandling av personuppgifter

Förslaget innebär att nätföretagen ska rapportera uppgifter om bl.a. kundernas identitet till Försäkringskassan. Uppgifterna kommer att ingå i underlaget för Försäkringskassans beslut om elstöd. Förslaget innebär inte ett sådant betydande intrång i den personliga integriteten att grundlagsskyddet i 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen blir tillämpligt.

Det står dock klart att förslaget kommer att ge upphov till behandling av personuppgifter. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), här benämnd EU:s dataskyddsförordning, och lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning är därmed tillämpliga. När det gäller behandlingen hos Försäkringskassan är även 114 kap. socialförsäkringsbalken tillämpligt.

Den rättsliga grunden för behandlingen hos nätföretagen är i första hand att den är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse på det sätt som anges i artikel 6.1 c i EU:s dataskyddsförordning. Även hos Pensionsmyndigheten

är den rättsliga grunden för behandlingen i första hand att den är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse på det sätt som anges i artikel 6.1 c i EU:s dataskyddsförordning. Hos Försäkringskassan är den rättsliga grunden för behandlingen i första hand att den är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse enligt artikel 6.1 e i EU:s dataskyddsförordning. Grunden för behandlingen är vidare fastställd i den nationella rätten på det sätt som krävs enligt artikel 6.3 i dataskyddsförordningen. Det framgår av förordningen att syftet med personuppgiftsbehandlingen är att Försäkringskassan ska kunna besluta om elstöd. De uppgifter som kommer att behandlas är inte sådana känsliga personuppgifter som avses i artikel 9.1 i EU:s dataskyddsförordning. Vidare får Försäkringskassan enligt 114 kap. 7 § första stycket fjärde punkten socialförsäkringsbalken behandla personuppgifter för att handlägga ärenden. Behandlingen bedöms sammantaget vara proportionerlig i förhållande till ändamålet, som är att mildra effekterna av höga elpriser för enskilda elkunder.

Konsekvensanalys

Förordningen har konsekvenser för elkonsumenter, nätföretagen, Försäkringskassan, Svenska kraftnät, Energimarknadsinspektionen, Kronofogdemyndigheten, Pensionsmyndigheten, förvaltningsdomstolarna och kommunerna.

Konsekvenser för elkonsumenterna

Energipriserna i Europa har till följd av den ekonomiska återhämtningen efter pandemin och därefter den ryska invasionen av Ukraina stigit till exceptionellt höga nivåer. Olika typer av åtgärder för att hantera konsekvenserna har vidtagits på både nationell nivå och inom EU-samarbetet.

Under månaderna november och december 2022 har det varit mycket höga elpriser i Sverige samtidigt som hushållen har haft en högre elförbrukning främst på grund av uppvärmning av bostäder. Till skillnad mot tidigare har det varit relativt små skillnader i elpriset mellan södra och norra Sverige under dessa månader. Regeringen ser därför ett behov av att stödja hushållen i hela landet för de höga elpriserna under dessa månader.

Intäkter från överbelastning (s.k. flaskhalsintäkter) ska under normala omständigheter och i första hand användas för att bibehålla och öka överföringskapaciteten i elnätet. På grund av de extrema omständigheter

som råder på energimarknaden finns nu utökade möjligheter att använda flaskhalsintäkterna och intäkterna kan under en övergångsperiod användas till stöd för elkunderna.

Svenska kraftnät fick därför den 9 januari 2023 i uppdrag av regeringen att hos Energimarknadsinspektionen ansöka om att använda flaskhalsintäkter för att finansiera åtgärder som på kort sikt kan komma hushållen i hela Sverige till del (KN2023/01908). Energimarknadsinspektionen är nationell tillsynsmyndighet och prövar Svenska kraftnäts användning av flaskhalsintäkter i enlighet med bestämmelserna i elmarknadsförordningen.

Svenska kraftnät ansökte den 30 januari 2023 hos Energimarknadsinspektionen om att få använda maximalt 10 miljarder kronor av flaskhalsintäkterna för att finansiera ett elstöd till fysiska personer och därtill nödvändig administration för november–december 2022 (Svk 2023/115).

Det föreslagna elstödet utgår från en schabloniserad elkostnad utifrån den modell som beskrivs i den tidigare ansökan (Svk 2022/2568). Av ansökan framgår att alla hushåll med eget elnätssavtal ska få del av stödet. Stödet kommer att utgå från förbrukningen i en uttagspunkt under perioden november–december 2022. Elstödet utgår för 80 procent av uppmätt elförbrukning i berörda uttagspunkter under perioden. Ersättningen per kWh uppgår till skillnaden mellan det genomsnittliga elpriset på dagen före marknaden i respektive elområde och referenspriset 75 öre/kWh under perioden november och december 2022. I elområdena 1 och 2 uppgår ersättningen till 90 öre per kilowattimme, i elområde 3 till 126 öre per kilowattimme och i elområde 4 till 129 öre per kilowattimme.

Energimarknadsinspektionen godkände den 3 februari 2023 Svenska kraftnäts ansökan om att få använda flaskhalsintäkterna till att finansiera ett elstöd till fysiska personer för att mildra effekterna av höga elpriser under november och december 2022 (2023-100467).

Elstödet betalas ut till berörda elkonsumenter med elnätssavtal. En elkonsument kan ha flera elnätssavtal och får ersättning för varje avtal. Det krävs ingen ansökan eller att elkonsumenten kontaktar någon aktör som t.ex. en myndighet eller ett elnättsföretag. Stödet betalas ut av Försäkringskassan direkt till elkonsumenterna. Det krävs vissa förberedelser innan elstödet kan börja betalas ut till de elkonsumenter som har rätt till stödet.

Elstödet betraktas som inkomst vid bedömningen av rätten till bistånd enligt socialtjänstlagen (2001:453). För sådana hushåll med ekonomiskt bistånd som får elstöd kommer därför den ekonomiska situationen att förbli oförändrad eftersom biståndet minskas i samma utsträckning som elstödet ökar den disponibla inkomsten. Kronofogdemyndigheten har även möjlighet att utmäta stödet för skulder som har lämnats till Kronofogdemyndigheten för indrivning.

Elstödet är skattepliktigt bara om det är hänförligt till skattepliktig näringsverksamhet.

Konsekvenser för elnätsföretagen

Nätföretagen ska beräkna elkonsumenternas förbrukning för perioden november och december 2022 och sedan rapportera förbrukningen tillsammans med vissa uppgifter om elkonsumenten till Försäkringskassan i ett format och vid en tidpunkt som Försäkringskassan beslutar om.

Redan i dag utför nätföretagen rapporteringar och beräkningar av mätvärden. Uppgifterna ingår i deras skyldigheter enligt ellagen (1997:857) och nätföretagen får ersättning för dessa uppgifter inom intäktsramarna. Vidare har elnätsföretagen rapporterat in uppgifter till Försäkringskassan enligt förordningen (2022:1872) om elstöd till konsumenter. De uppgifter som elnätsföretagen ska rapportera till Försäkringskassan enligt detta förslag är till stora delar liknande uppgifter som elnätsföretagen tidigare har rapporterat in till Försäkringskassan.

Nätföretagen behöver också ta höjd för att kunna besvara elkundernas frågor om beräkningarna av elstödet före, under och efter utbetalningen.

Konsekvenser för Försäkringskassan

Utbetalningar av elstödet till elkunder i hela landet ska tidsmässigt ske så snart som möjligt med beaktande av kapaciteten i Försäkringskassans övriga verksamhet och utan att socialförsäkringens funktionalitet påverkas. En volym om ca 5 miljoner utbetalningar är en mycket stor volym för Försäkringskassan att hantera. Varje år genomför Försäkringskassan i sin verksamhet ca 60 miljoner utbetalningar, vilket innebär att mängden utbetalningar motsvarar ungefär lika många utbetalningar som Försäkringskassan verkställer under en månad för samtliga förmåner som myndigheten hanterar.

Försäkringskassan har under de extraordinära förhållanden som pandemin inneburit framgångsrikt vidtagit de åtgärder som krävdes för att säkerställa att de tillfälliga pandemistöden inom socialförsäkringen kom enskilda till del. Försäkringskassan har även i uppdrag att administrera och betala ut elstöd till hushåll enligt förordning (2022:1872) om elstöd till konsumenter. Det gör myndigheten lämpad att säkerställa att elstödet för november och december kommer elkunder i hela landet till del.

Administrationen av utbetalningarna kommer att ske på så sätt att elnätsföretagen till Försäkringskassan rapporterar förbrukningen i uttagspunkten under november och december 2022, namn, faktureringsadress, organisation-, person- eller samordningsnummer och i vilket elområde uttagspunkten finns. Försäkringskassan beslutar om när och i vilket format uppgifterna ska lämnas. Besluten i sig kommer att vara okomplicerade så till vida att de avser utbetalning av ett belopp till olika elkonsumenter. Med hänsyn till ärendenas enkelhet och för att elkunderna snabbt ska få del av elstödet kommer bestämmelserna om kommunikation i 25 § förvaltningslagen (2017:900) inte att tillämpas.

Det är i dag mycket svårt att uppskatta hur många personer som kommer att vända sig till Försäkringskassan med frågor om beräkning och utbetalning. Även om det blir en liten del av samtliga elkonsumenter som har frågor, finns det en risk, givet den enorma mängden mottagare av elstödet, att det blir väldigt många som vänder sig till Försäkringskassan.

Systemet med utbetalning av elstödet är ett system där det bör bli få felaktiga utbetalningar. Det kan dock inte uteslutas att ersättningen i enstaka fall bestäms felaktigt eller med för högt belopp. Detta kan ske både av misstag och avsiktligt. Om Försäkringskassan får kännedom om en oriktig utbetalning ska Försäkringskassan kräva tillbaka beloppet eller den del som överstiger det belopp som mottagaren hade rätt att få utbetalat till sig. En förutsättning är dock att mottagaren skäligen borde ha insett att elstödet bestämts felaktigt eller med ett för högt belopp. På det belopp som en mottagare är återbetalningsskyldig för ska ränta enligt räntelagen (1975:635) betalas. Försäkringskassan får om det finns särskilda skäl helt eller delvis sätta ned återbetalningsskyldigheten eller räntan.

Utbetalningarna av detta elstöd kräver bl.a. att Försäkringskassan i förberedande syfte delvis behöver anpassa den it-lösning som utvecklats för

att hantera elstöd enligt förordning (2022:1872) om elstöd till konsumenter och vidta andra förberedande åtgärder. Försäkringskassan har uppskattat behovet av kostnadstäckning för arbetet med de båda elstöden, dvs. elstöden för perioderna oktober 2021–september 2022 och november–december 2022, till ett sammanlagt belopp om 250 miljoner kronor. Utbetalningarna av elstödet kräver således att Försäkringskassan får ytterligare medel för att kunna utföra arbetet.

Försäkringskassan kommer att behöva göra vissa om- och nedprioriteringar av planerad it-utveckling mot bakgrund av de förberedelser som krävs för att kunna betala ut elstöd till elkonsumenter.

Av Energimarknadsinspektionens beslut framgår att flaskhalsintäkter får användas till administrativa kostnader för utbetalning av detta elstöd. Försäkringskassan kommer att kunna få del av dessa medel för att ombesörja utbetalningarna av elstödet till berörda elkunder.

Konsekvenser för Svenska kraftnät

Svenska kraftnät har tillsammans med Försäkringskassan fått i uppdrag att vidta förberedande åtgärder för att stödja hushåll i hela landet i syfte att möjliggöra utbetalningar av elstödet för elförbrukning under november och december 2022 (S2023/00259). Detta arbete pågår för närvarande och det kommer finnas ett fortsatt behov av att Svenska kraftnät stöttar Försäkringskassan under hela processen att betala ut elstödet till elkonsumenterna. Detta gäller inte minst att även fortsättningsvis informera om olika frågor som rör stödet på t.ex. myndighetens webbplats.

Det är svårt att uppskatta tidsåtgången och kostnaderna för Svenska kraftnät. Regeringen gör dock bedömningen att detta inte är en alltför betungande uppgift för Svenska kraftnät. Myndigheten har redan i dag en uppbyggd organisation som arbetar med rapportering av mätvärden och som bör klara av att snabbt utföra denna uppgift.

Konsekvenser för Energimarknadsinspektionen

Energimarknadsinspektionen berörs av förordningen så till vida att inspektionen har tillsynsansvar enligt 12 kap. 1 § andra stycket ellagen (1997:857) över att elnätsföretagen fullgör sin rapporteringsskyldighet av mätvärden.

Energimarknadsinspektionen utövar redan i dag sådan tillsyn. Den föreslagna regleringen bedöms därför inte medföra något utökad resursbehov hos Energimarknadsinspektionen.

Konsekvenser för Kronofogdemyndigheten

Försäkringskassans beslut om återkrav av elstöd som bestämts felaktigt eller till ett för högt belopp är en exekutionstitel och får verkställas sedan det fått laga kraft (3 kap. 1 § första stycket 6 a och 23 § utsökningsbalken). Det finns inte anledning att anta att återkrav skulle bli vanliga. Alla återkrav kommer inte heller att kräva verkställighet. Den föreslagna regleringen bedöms inte medföra något utökad resursbehov hos Kronofogdemyndigheten.

Konsekvenser för Pensionsmyndigheten

Pensionsmyndigheten ska på begäran från Försäkringskassan lämna ut kononummer till elkonsumenter för att Försäkringskassan ska kunna betala ut elstöd direkt till bankkonto.

Utlämnade av dessa uppgifter för anses vara en del av de arbetsuppgifter som Pensionsmyndigheten normalt utför i sin verksamhet. Den föreslagna regleringen bedöms därför inte medföra något utökad resursbehov hos Pensionsmyndigheten.

Konsekvenser för förvaltningsdomstolarna

Det kommer att vara möjligt att överklaga Försäkringskassans beslut om elstöd. Ett beslut överklagas till allmän förvaltningsdomstol, dvs. i dessa ärenden Förvaltningsrätten i Stockholm. Förvaltningsrättens avgörande överklagas till Kammarrätten i Stockholm.

Den aktuella regleringen är tillfällig och besluten innebär en förmån för elkunderna som får del av elstödet. Stödet kommer att betalas ut utan att elkunderna behöver ansöka om stödet. Besluten innehåller få uppgifter som kan vara tvistiga och bör vara okomplicerade att bedöma. Det är dock svårt att uppskatta hur många som kommer att överklaga besluten om att få del av elstödet. Den föreslagna regleringen bedöms dock inte medföra något utökad resursbehov hos domstolarna.

Konsekvenser för kommunerna

För hushåll som samtidigt får ekonomiskt bistånd från sin kommun kommer en utbetalning av elstödet att leda till att det ekonomiska biståndet sänks i

motsvarande grad. Kostnaden för ekonomiskt bistånd kan därmed förväntas bli något lägre under 2023. Det är dock svårt att uppskatta omfattningen, eftersom en majoritet av biståndsmottagarna bor i hyreslägenhet och torde ha begränsade kostnader för sin elkonsumention.